KANCELARIA
SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 11 lutego 2022 r.

Opinia do ustawy o ratyfikacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r.

(druk nr 631)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest wyrażenie zgody na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r., zwanego dalej „Porozumieniem".

Postanowienia Umowy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji dotyczą zapewnienia inwestorowi z państwa – strony Umowy na terytorium państwa – drugiej strony Umowy pełnej ochrony oraz zapewnienia możliwości dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym).

Umowy o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji były zawierane przez Polskę z większością państw członkowskich Unii Europejskiej (tzw. „umowy BIT").

Umowy BIT są kwestionowane przez Komisję Europejską oraz Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej z uwagi na ich niezgodność z prawem Unii Europejskiej. W wyroku z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie C–284/16 *(Achmea BV)* Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 267 i art. 344 Traktatu o Funkcjonowaniu

ul. Wiejska 6/8, 00-902 Warszawa, tel. . 22 694 93 38, faks 22 694 91 06, e-mail: Iwona.Kozera@senat.gov.pl

Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie postanowieniu umowy międzynarodowej zawartej między państwami członkowskimi, tego rodzaju jak art. 8 umowy o wspieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji pomiędzy Królestwem Niderlandów a Czeską i Słowacką Republiką Federacyjną, wedle którego inwestor z jednego z tych państw członkowskich może, w przypadku sporu dotyczącego inwestycji w drugim państwie członkowskim, wszcząć postępowanie przeciwko temu drugiemu państwu członkowskiemu przed sądem polubownym, którego kompetencję państwo to zobowiązało się uznać. Tym samym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że państwa członkowskie zawierając umowy BIT ustanowiły mechanizm rozwiązywania sporów z inwestorami, przez który spory mogące dotyczyć wykładni lub stosowania prawa Unii Europejskiej nie będą rozstrzygane w sposób zapewniający pełną skuteczność tego prawa, co narusza autonomię prawa Unii Europejskiej.

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy (druk sejmowy nr 1893), Republika Finlandii nie była zainteresowana rozwiązaniem z Polską, za porozumieniem stron, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o popieraniu i ochronie inwestycji, sporządzonej w Helsinkach dnia 25 listopada 1996 r., zwanej dalej „Umową”. W związku z tym Polska wypowiedziała Umowę ze skutkiem od dnia 16 października 2019 r.

W myśl art. 11 ust. 3 Umowy inwestycje dokonane przed dniem wejścia w życie wypowiedzenia Umowy miały być chronione na mocy tej Umowy przez dwadzieścia lat od czasu wygaśnięcia Umowy.

W dniu 23 lipca 2020 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Finlandii zwróciło się do Ambasady RP w Helsinkach z propozycją zawarcia Porozumienia między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Finlandii o skutkach prawnych wygaśnięcia Umowy, w formie wymiany not. Propozycja została zaakceptowana przez Rząd RP. Strony Porozumienia zgodziły się, że art. 11 ust. 3 Umowy wygaśnie, a zatem nie będzie wywoływał skutków prawnych.

Porozumienie dotyczy spraw określonych w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (wolności, praw i obowiązków obywatelskich oraz spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy) w związku z tym wymaga ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę na 48. posiedzeniu w dniu 9 lutego 2022 r. Projekt ustawy (druk sejmowy nr 1893) został przedłożony przez Radę Ministrów. Marszałek Sejmu w dniu 29 grudnia 2021 r. skierowała powyższy projekt ustawy do Komisji Gospodarki i Rozwoju oraz Komisji Spraw Zagranicznych. Komisje po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu projektu ustawy na posiedzeniu w dniu 13 stycznia 2022 r. wniosły o jego uchwalenie bez poprawek (druk sejmowy nr 1927). Drugie czytanie odbyło się na 48. posiedzeniu Sejmu w dniu 9 lutego 2022 r. Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu przedłożenia. Za jej uchwaleniem opowiedziało się 443 posłów, nikt nie był przeciw, 10 posłów wstrzymało się od głosowania.

III. Uwagi szczegółowe

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Iwona Kozera-Rytel
Główny legislator